

Postbus 2894 1000 CW Amsterdam

Aan de woordvoerders asiel van de commissie Justitie en Veiligheid

Landelijk Bureau

Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

datum 17 mei 2021

betreft Plenair debat over een 'terugkeerregeling voor Syrische vluchtelingen op 19 mei a.s.

ons kenmerk O.2.2.21-060.SL

Geachte woordvoerders,

Op woensdag 19 mei is er een plenair debat in uw Kamer over een 'terugkeerregeling voor Syrische vluchtelingen'. Dit naar aanleiding van de controversiële beslissing van Denemarken om enkele verblijfsvergunningen van Syrische vluchtelingen in te trekken en hen naar speciale (detentie) centra te sturen waar ze 'gemotiveerd' worden om vrijwillig terug te keren. Gedwongen terugkeer is niet mogelijk. Denemarken heeft op het gebied van justitie binnen de Europese Unie een zogenaamde *opt-out* en voert op het gebied van asiel een isolationistische koers die bijvoorbeeld als het gaat om het in detentie plaatsen van asielzoekers op gespannen voet staat met Europees recht.

VluchtelingenWerk volgt de ontwikkeling in Denemarken met grote bezorgdheid. Het afnemen van statussen en het 'dwingen' tot zelfstandige terugkeer lijkt op een cynisch experiment van Denemarken dat fel bekritiseerd wordt door onder meer 11 van de 12 experts die de landeninformatie aanleverden aan de Deense autoriteiten.

VluchtelingenWerk vindt dat het huidige beschermingsbeleid voor Syriërs in Nederland behouden moet blijven. Gezaghebbende internationale actoren zoals de UNHCR, [de Europese Commissie](#), experts en mensenrechtenorganisaties kwalificeren de situatie in Syrië als onveilig voor terugkeer.

Mensenrechtensituatie: gevaar bij terugkeer

Syrië is een onbetrouwbare dictatuur, met tal van gedocumenteerde mensenrechtenschendingen tegen burgers. In het huidige ambtsbericht Syrië staat gedetailleerd omschreven dat vier veiligheidsdiensten van de regering Assad op

datum 17 mei 2021

betreft Plenair debat over een 'terugkeerregeling voor Syrische vluchtelingen op 19 mei a.s.

grote schaal en systematisch martelingen uitvoeren. Uit landeninformatie blijkt dat terugkeerders om tal van redenen doelwit zijn van het regime.

De UNCR stelt in haar meest recente Syrië-aanbevelingen voor bescherming (maart 2021) dat terugkeerders slachtoffer zijn van willekeurige arrestaties, gedwongen verdwijningen en marteling. Mannen in de dienstplichtige leeftijd lopen daarnaast risico om gedwongen in dienst te moeten gaan. De UNHCR [roept opnieuw op](#) om Syriërs niet gedwongen terug te sturen. Syrische asielzoekers voldoen volgens UNHCR veelal aan de definitie van vluchtelingschap gebaseerd op een directe of indirecte, echte of vermeende associatie met één van de partijen in het conflict (een al dan niet 'toegedichte' politieke overtuiging).

Volgens de [International Crisis Group](#) is het onduidelijk wie gearresteerd wordt: het 'beleid' van het regime wie als opposant wordt aangemerkt is grillig, veranderlijk en onbetrouwbaar. De mensenrechtenorganisatie [Syrian Network for Human Rights](#) registreerde in de periode 2017-medio 2019 bijna 2.000 arrestaties van terugkeerders uit het buitenland. In de eerste helft van 2020 vonden volgens dezelfde organisatie minstens 62 arrestaties plaats van terugkeerders uit Libanon. Arrestaties worden onmiddellijk bij de grens of op het vliegveld van Damascus uitgevoerd of pas maanden na terugkeer. Er zijn ook mensen gearresteerd ondanks 'goedkeuring' na een veiligheidsonderzoek voorafgaand aan terugkeer door de Syrische overheid. De VN bericht over arrestaties van personen die in reactie op een amnestie van september 2019, terugkeerden.

Veiligheids- en humanitaire situatie

De UNHCR spreekt van een onveilige situatie. Naast de ernstige zorgen over wijdverspreide mensenrechtenschendingen stelt de UNHCR dat het conflict nog steeds voortduurt. Hoewel er in sommige delen van Syrië veel minder gevochten wordt is de situatie nog hoogst onzeker. De situatie in het door Koerden gedomineerde noordoosten is onvoorspelbaar vanwege voortdurende confrontaties tussen strijdende partijen. De situatie in het zuiden verslechtert en er vinden gevechten plaats met gewapende anti-overheidsgroepen. IS blijft actief in veel rurale gebieden. De mate van controle door de overheid in de heroverde gebieden varieert en is onvoorspelbaar.

De humanitaire situatie is dramatisch. Het overgrote deel van de Syriërs leeft volgens de UNHCR onder de armoedegrens. De directeur van het VN Wereld Voedsel Programma waarschuwde in juni 2020 voor hongersnood. In januari 2021 hebben zo'n 12,4 miljoen mensen (op een bevolking van 17,5 miljoen) humanitaire hulp nodig. Dit is een stijging van 20 procent vergeleken met 2020. Er zijn meer dan

datum 17 mei 2021

betreft Plenair debat over een 'terugkeerregeling voor Syrische vluchtelingen op 19 mei a.s.

6 miljoen ontheemden in Syrië.¹

Controversieel standpunt Denemarken

Het standpunt van de Deense overheid is controversieel. Denemarken staat vrijwel alleen in haar beslissing om verblijfsvergunningen van Syriërs in te trekken. [11 van de 12 experts die bijdroegen aan de landeninformatie waarop dit besluit is gebaseerd, hebben zich uitgesproken tegen terugkeer](#). De 12^e expert is een voormalig generaal die voor Assad werkte. Ze stellen onder andere dat het rapport zwak en misleidend is, ze veroordelen de beslissing om verblijfsvergunningen in te trekken en stellen bovendien en dat ze op onderdelen verkeerd geciteerd zijn.

[Amnesty International heeft de Deense regering opgeroepen om Syrische vluchtelingen te blijven beschermen](#). Amnesty uit felle kritiek op de beslissing om (inmiddels) 39 verblijfsvergunningen in te trekken en deze mensen op te sluiten in 'return centres' met als enige doel hen te bewegen tot terugkeer. Ze zijn beroofd van hun status, hun werk of opleiding en worden 'gemotiveerd' om zelfstandig terug te keren. Detentie dreigt als ze niet meewerken waardoor de druk verder wordt opgevoerd. Dit is een schending van het principe van non-refoulement aldus Amnesty International.

Nederlands beleid: status verleend op grond van risico bij terugkeer

Het huidige Nederlandse beleid is primair gebaseerd op het risico van een 3 EVRM-schending² bij terugkeer naar Syrië voor een ieder, tenzij is vastgesteld dat men aanhanger is van het regime. Het beleid is dus niet direct gebaseerd op de (militaire) veiligheidssituatie, maar op de vrees voor het regime van Assad. Gelet op de huidige situatie in Syrië is er geen grond om dit beleid aan te passen.

Het Nederlandse beleid, inhoudende dat terugkeer naar Syrië een risico is op schending van artikel 3 EVRM is nog steeds actueel. Mogelijke aanpassing van dit beleid is onverdedigbaar gelet op de ernstige en onzekere mensenrechten- en veiligheidssituatie in Syrië en de rapportages over verdwijningen, detentie en marteling na terugkeer. Wij roepen u op om te pleiten voor handhaving van het huidige beleid zolang de situatie in Syrië niet daadwerkelijk en duurzaam is verbeterd.

1 <https://www.wfp.org/countries/syrian-arab-republic>

2 Artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens luidt: "Niemand mag worden onderworpen aan foltering of aan onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen."

datum 17 mei 2021

betreft Plenair debat over een 'terugkeerregeling voor Syrische vluchtelingen op 19 mei a.s.

Het Deense beleid om statussen in te trekken en mensen in centra te plaatsen waar zij niets mogen en de facto verplicht worden om zelfstandig terug te keren is, verdient afkeuring en is strijdig met het principe van non-refoulement. Wij roepen de Nederlandse overheid op om Denemarken aan te spreken op dit beleid en het af te keuren.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and strokes, appearing to be the name 'Sander Schaap'.

Sander Schaap
Manager Belangenbehartiging
VluchtelingenWerk Nederland